

Скічко Ірина Анатоліївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю «Право» ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Андрущенко Ігор Григорович**, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Нинішній стан розвитку нашої держави характеризується постановкою масштабних загальнонаціональних соціально-економічних завдань, вирішення яких повинно здійснюватися на основі якісного реформування та підвищення ефективності діяльності держави в різних сферах народного господарства.

В умовах рецесії світової економіки, що викликана глобальною фінансовою кризою, зростає роль державних інвестицій як одного із загальноновизнаних в усіх індустріально-розвинених країнах світу інструментів державного управління макроекономічними процесами, сприяючими зниженню та нейтралізації кризових явищ в усіх сферах народного господарства. Світова фінансова криза активізувала дії багатьох країн, включаючи нашу державу, по вкладенню ДІ, направлених на підтримку реального сектора економіки та вітчизняної банківської системи.

Можливість використання державних інвестицій у публічно-правових цілях обумовлює необхідність розгляду даного економіко-правового поняття з позицій публічного права. Важлива роль у реалізації цього завдання відводиться фінансовому праву, так як інвестиційна діяльність держави складає одну з важливих сфер фінансово-правового регулювання. У зв'язку з цим актуальним представляється виявлення економіко-правової природи, сутності, значення та ролі державних інвестицій у фінансовій системі України [1, с. 97].

Останніми роками роль держави як інвестора посилюється, що виражається не лише в кількісних показниках обсягу державних інвестицій, але й рівні, масштабі правового регулювання інвестиційної діяльності країни.

Активізація державної участі в інвестиційній діяльності викликала ряд проблем, пов'язаних із зростанням державного сектора економіки, заміщенням приватних інвестицій державними,

необхідністю корегування фінансової й економічної політики, пошуком оптимального поєднання державного регулювання відносин в інвестиційній сфері з саморегулюванням таких відносин суб'єктами інвестиційної діяльності тощо. До всього іншого, недосконалість правових норм у зазначеній сфері згубно позначається на ефективності державних інвестицій, оскільки при високому рівні корупції в країні це дозволяє зберігати ситуацію, коли істотна частина цих коштів нецільовим чином витрачається, а завдання модернізації української економіки на принципах “концепції п'яти “і” – інститути, інфраструктура, інновації, інтелект і інвестиції” залишаються не вирішеними.

Особливої актуальності набуває питання правового регулювання інвестиційної діяльності держави у зв'язку з появою та розвитком нової концепції державності – держави-корпорації, згідно якої суверенна держава управляє своїм національним багатством, подібно до корпорації, як активами і пасивами, що наочно знаходить своє віддзеркалення в сучасних умовах розвитку країни.

Світова спільнота розглядає державні інвестиції як один з інструментів у боротьбі з “економічною незахищеністю”, що обумовлена схильністю окремих осіб, громад і країн до ризику настання несприятливих подій, їх нездатністю протистояти цим подіям і відродитися після втрат, що зазнали в наслідок спаду. На національних урядах лежить обов'язок за допомогою державних інвестицій усувати фундаментальні чинники вразливості, знижувати ризики для домашніх господарств і громад, а також сприяти їм у подоланні наслідків у разі настання подібних подій. Вирішення вказаних задач неможливе без поглибленого теоретичного дослідження та розробки форм і операцій інвестиційної діяльності держави, а також механізмів їх правового регулювання [2, с. 152].

Зростаючий інтерес до зазначених проблем викликаний як суспільними потребами, що поєднують публічні та приватні інтереси в процесі здійснення інвестиційної діяльності держави, так і необхідністю наукового обґрунтування, розробки та вирішення багатьох правових питань, що мають значення для розвитку вітчизняного фінансового права як публічної галузі права, а також для народного господарства у цілому, оскільки правове регулювання державного інвестування безпосередньо пов'язане з реалізацією державою своїх основних функцій: фінансової, правоохоронної, оборонної, екологічної, соціальної тощо.

Що ж стосується зародження та розвитку інвестиційної діяльності держави та її фінансово-правового регулювання, то цей процес умовно можна поділити на шість періодів:

1. (кінець XIII – середина XVII ст.) зародження інвестиційної діяльності держави як діяльності по вкладенню коштів державної

скарбниці в державне майно для створення та примноження його вартості. Виникнення даного інституту було обумовлено необхідністю більш ефективного та раціонального використання державних помістей з метою отримання доходів для поповнення державної скарбниці, у зв'язку з чим така діяльність набула яскраво вираженого фіскального характеру;

2. (середина XVII – середина XVIII ст.) характеризується створенням казенних мануфактур, фабрик і заводів з метою задоволення потреб держави, у зв'язку з чим державних інвестицій набули рис виробничого характеру та стали скеровуватись як на виробничі, так і невиробничі потреби;

3. (середина XVIII – середина XIX ст.) поклав початок створенню перших державних банків, внаслідок чого держава отримала можливість здійснювати не лише державні капіталовкладення, але й фінансові вкладення. При цьому останні могли здійснюватися державою як безпосередньо, так і через спеціалізовані державні фінансові установи – банки;

4. (середина XIX ст. – 1917 р.) обумовлений становленням і розвитком перших концесій, зокрема у сфері залізничної інфраструктури. Метою інвестиційної діяльності держави цього періоду було стимулювання інвестиційної активності фізичних та юридичних осіб у сфері державного інвестування об'єктів концесійних угод на принципах державно-приватного партнерства;

5. (1917-1990 рр.) характеризується централізованим фінансуванням державних капіталовкладень із загальнодержавного союзного бюджету та бюджетів союзних республік, що було обумовлено формою державного устрою СРСР та адміністративно-командними методами управління народним господарством. Особливість інвестиційної діяльності держави в радянський період полягала в тому, що, по-перше, держава юридично та фактично виступала єдиним інвестором на власній території та за її межами, по-друге, Радянський Союз здійснював державні інвестиції опосередковано через спеціалізовані банки довгострокових вкладень, по-третє, державні фінансові інвестиції багато в чому носили міжнародний характер у формі комерційних і фінансових кредитів “країнам соціалістичного та капіталістичного табору” і, по-четверте, вперше на законодавчому рівні були проголошені принципи суспільної й економічної ефективності державних капіталовкладень;

6. (1991 р. – сучасність) пов'язаний з активною позицією держави у створенні сприятливого інвестиційного клімату та здійсненні вкладень державних інвестицій у суспільну інфраструктуру, стимулюванням приватних інвесторів шляхом надання їм державної фінансової підтримки на конкурсній основі, орієнтацією державних витрат на кінцевий результат, а також створенням спеціалізованих

державних фінансових інститутів розвитку та державних суверенних фондів [3, с. 43-44].

Насамкінець необхідно відзначити, що становлення та розвиток інституту правового регулювання інвестиційної діяльності держави безпосередньо здійснювалося в процесі еволюційного розвитку законодавства про фінансування будівництва та об'єктів для державних потреб і законодавства про державний борг, де держава виступала безпосередньо кредитором.

Список використаних джерел

1. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. К. : Вид-во “Наукова думка”, 2002. 390 с.

2. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. К. : “Центр навчальної літератури”, 2007. 376 с.

3. Барышев М. А. Инвестиционная деятельность государства : проблемы финансово-правового регулирования : дисс. на соискание науч.степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 – “Административное право, финансовое право, информационное право”. Саратов, 2010. 264 с.

Троценко Наталія Михайлівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальністю «Право» ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Андрущенко Ігор Григорович**, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Одна із ключових задач держави – забезпечення державного контролю над інвестиційним процесом. Особливість цієї функції полягає у безперервному в часі та просторі контролі інвестиційного процесу із забезпеченням вжиття превентивних заходів і коригованих у режимі реального часу змін мети та засобів її досягнення [1, с. 94].

Основною проблемою механізму державного управління інвестиційною діяльністю є ліквідація невизначеностей, що забезпечується шляхом визначення мети управління інвестиційним процесом; прогнозування майбутніх результатів; інвентаризація